

Alert prawny

Nowelizacja Ustawy Sankcyjnej

26 lutego 2025 wejdą w życie przepisy znowelizowanej m.in. polskiej ustawy sankcyjnej oraz ustawy o KAS.

Zmiany oznaczają szereg nowych obowiązków dla przedsiębiorców, które mają na celu uszczelnienie systemu sankcyjnego i przeciwdziałanie obchodzeniu sankcji – nawet jeżeli nie prowadzimy działalności bezpośrednio podmiotami z Rosji czy Białorusi, a jedynie eksportujemy towary do krajów, co do których istnieje ryzyko, że biorą udział w obchodzeniu sankcji.

Jakie najważniejsze zmiany przyniesie nowelizacja?

1. Oświadczenie celne

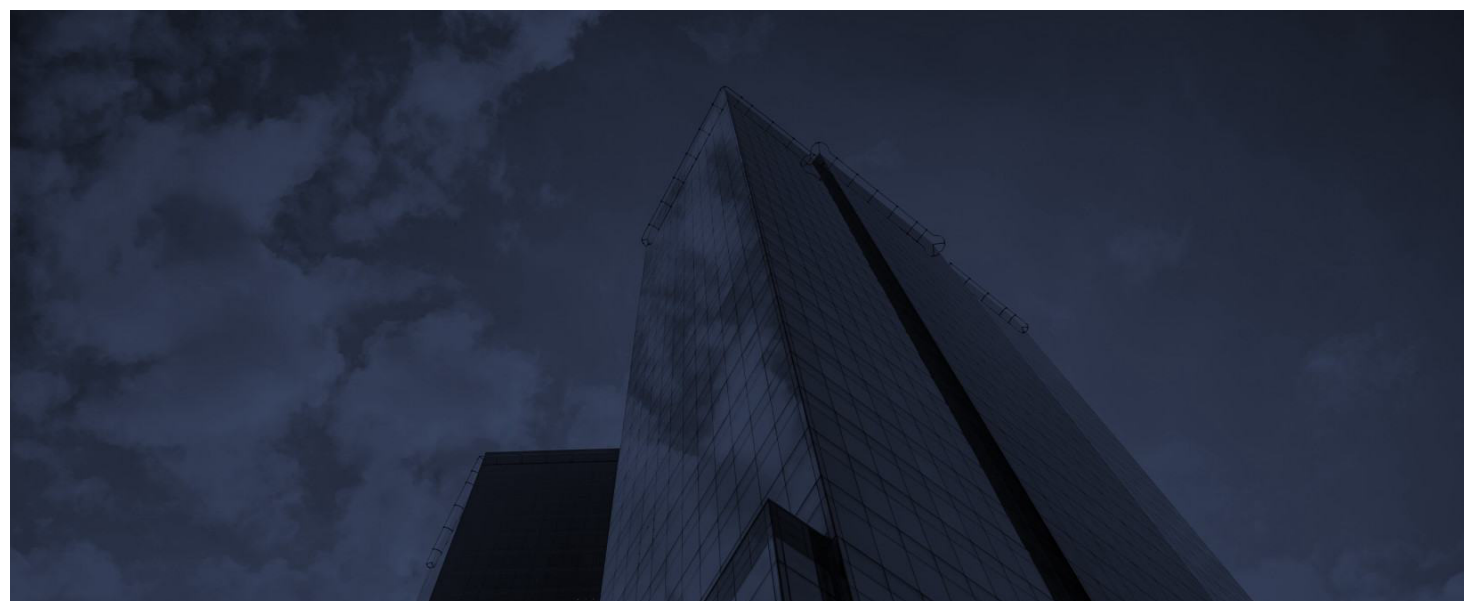
- eksportują towary objęte sankcjami do państw, co do których istnieje ryzyko, że biorą udział w obchodzeniu sankcji, lub
- przewożą te towary w procedurze tranzytu przez terytorium Rosji lub Białorusi

będą obowiązani dołączać do zgłoszenia celnego stosowne oświadczenie składane pod rygorem odpowiedzialności karnej. Za złożenie fałszywego oświadczenia grozi kara od 6 miesięcy do 8 lat pozbawienia wolności. W oświadczeniu powinny zostać zawarte następujące informacje:

RYMARZ • ZDORT \ MARUTA

- tranzyt przez terytorium Rosji lub Białorusi stanowi jedynie część trasy przewozu towarów (tj. początek i koniec tej trasy znajduje się poza terytorium Rosji lub Białorusi);
- w trakcie przewozu w procedurze tranzytu towarów przez terytorium Rosji lub Białorusi towary nie będą podlegały odsprzedaży, przetwarzaniu, składowaniu i usługom świadczonym przez podmioty objęte sankcjami;
- miejscem końcowego przeznaczenia towarów jest państwo trzecie inne niż Rosja lub Białoruś.

Tym samym reżim sankcyjny obejmie też przedsiębiorców, którzy eksportują towary do grupy „ryzykownych” państw – choć ustawa nie definiuje ich katalogu.

2. Potwierdzenie odprawy celnej

Przedsiębiorcy będą również zobowiązani do przedłożenia naczelnikowi urzędu celno-skarbowego dokumentu potwierdzającego odprawę celną towarów z państwa przeznaczenia w terminie 45 dni od dnia wyprowadzenia towarów poza obszar celny Unii Europejskiej. Zaniechanie tego obowiązku łączy się z ryzykiem nałożenia kary pieniężnej w wysokości do 500 000 zł.

3. Zajęcie i przepadek towarów

W przypadku stwierdzenia naruszenia przepisów sankcyjnych w zakresie wywozu towarów lub ich przewozu w procedurze tranzytu, naczelnik urzędu celno-skarbowego może dokonać także zajęcia towaru i wystąpić o orzeczenie jego przepadku na rzecz Skarbu Państwa.

4. Rozszerzenie zakresu odpowiedzialności karnej

Polska ustawa sankcyjna nie była kompleksowo nowelizowana od jej przyjęcia w 2022 roku, podczas gdy Unia Europejska przyjęła od tego czasu 10 pakietów sankcji. Tym samym ustawa nie penalizowała większości nowych przepisów unijnych rozporządzeń sankcyjnych, co teraz ma się wreszcie zmienić. Oznacza to, że wszystkie zakazy eksportu, importu, sprzedaży, świadczenia określonych usług itd. będą już zagrożone sankcją. W zależności od rodzaju naruszenia jest to:

- kara pozbawienia wolności na czas nie krótszy od 3 lat, a w przypadku mniejszej wagi pozbawienia wolności od 3 miesięcy do 5 lat, lub
- kara pieniężna w wysokości do 20 000 000 zł.

W szczególności zwracamy uwagę na penalizację artykułu 5n Rozporządzenia 833/2014 – zgodnie z którym zakazane jest świadczenie określonych usług podmiotom rosyjskim – w tym usług międzygrupowych.

Przypominamy, że jeżeli czyn zabroniony został popełniony w zakresie działalności przedsiębiorcy, za jego sprawcę uznaje się osobę odpowiedzialną za zawarcie transakcji handlowej.

Kontrowersje wokół nowelizacji

Nie brakuje głosów sceptycznych wokół nowelizacji ustawy sankcyjnej. Choć bez wątplenia ma ona służyć uszczelnieniu systemu sankcyjnego, pojawiają się liczne zastrzeżenia co do możliwości wykonywania nałożonych nią obowiązków w praktyce. Dotyczą one przede wszystkim:

- braku zdefiniowanej na poziomie ustawy sankcyjnej listy państw, które mogą uczestniczyć w obchodzeniu sankcji – co może spowodować brak pewności, kiedy składać oświadczenie co do eksportowanych lub tranzytowych towarów;
- wysokich kar za złamanie przepisów (odpowiedzialność karna przy oświadczeniu, kara pieniężna do pół miliona złotych za brak potwierdzenia odprawy);
- praktycznych trudności w uzyskiwaniu oświadczeń nt. użytkowników końcowych produktów – w szczególności w przypadku złożonych łańcuchów dostaw, gdzie między podmiotami istnieje wiele ogniw pośrednich;

- krótkiego terminu (45 dni) na dostarczenie dokumentu potwierdzającego odprawę celną z państwa przeznaczenia – w szczególności w przypadku odległych destynacji, transportu morskiego czy konieczności przeładowań towaru w czasie transportu;
- braku sprecyzowania, jaki dokument potwierdzający odprawę celną z państwa przeznaczenia będzie wystarczający dla polskich organów celnych.

Jak skutecznie przygotować się na znowelizowane przepisy?

Nowe regulacje bez wątpienia wymagają od przedsiębiorców szybkiego dostosowania się do zmieniającej się rzeczywistości prawnej. W naszej ocenie dla każdego przedsiębiorstwa najistotniejsze będzie:

- Określenie, które eksportowane lub tranzytowane przez Rosję lub Białoruś towary są objęte sankcjami – tj. wobec których towarów konieczne będzie składanie oświadczeń i dostarczanie dokumentów – w szczególności, że towary te są często towarami powszechnego użytku (np. towary luksusowe, których wartość przekracza 300 EUR, określone elementy konstrukcyjne, elektronika, a nawet opakowania).
- Analiza tras przewozu towarów podlegających sankcjom;
- Stworzenie wewnętrznych procedur weryfikacji kontrahentów w łańcuchach dostaw – pod kątem ryzyka obchodzenia sankcji;
- Ustalenie wewnętrznych zasad podpisywania dokumentów celnych;
- Uwzględnienie w umowach handlowych stosownych postanowień nt. konieczności uzupełniania oraz dostarczania wymaganych przez polskie prawo dokumentów celnych;
- Aktualizacja systemu przechowywania dokumentów celnych – przede wszystkim ich zbierania i archiwizowania na wypadek kontroli.

W przypadku jakichkolwiek pytań lub wątpliwości dotyczących wpływu nowelizacji ustawy sankcyjnej na prowadzenie przez Państwa określonej działalności – serdecznie zachęcamy do kontaktu z członkami zespołu Compliance, Forensic & ESG.

[1] Ustawa z dnia 13 kwietnia 2022 r. o szczególnych rozwiązaniach w zakresie przeciwdziałania wspieraniu agresji na Ukrainę oraz służących ochronie bezpieczeństwa narodowego

[2] Ustawa z dnia 16 listopada 2016 r. o Krajowej Administracji Skarbowej

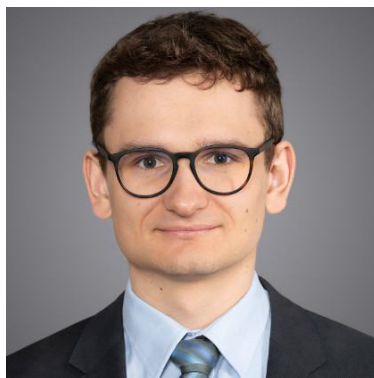
Imagine
having us
on your side.

Kontakt:

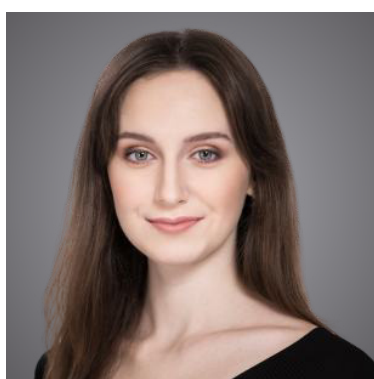
Dr Anna Partyka-Opiela

anna.partyka-opiela@rzmlaw.com
+48 887 092 064

Jan Bednarski

jan.bednarski@rzmlaw.com
+48 887 092 069

Maria Papis

maria.papis@rzmlaw.com
+48 887 092 033

Rymarz, Zdort, Maruta, Wachta, Gasiński, Her i Wspólnicy sp.k.

ul. Prosta 18, 00-850 Warszawa

+48 22 520 4000

www.rzmlaw.com